

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 61.—.
Poštno-čekovni rač. 10.303

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mall oglasi vsaka beseda Din 120.

Kriza in bodočnost Zveze narodov.

V dobi svetovnih kriz se nahaja v krizi tudi Zveza narodov, ki ima svoj sedež v Ženevi. To je najvišja in najobsežnejša mednarodna in meddržavna ustanova za rešitev sporov med državami in ohranitev miru med narodi. V to svrhu je bila ustanovljena koncem svetovne vojne, da ne bi nikdar več zadela tako strašna nesreča narode in države, kakor je bila svetovna vojna. Čim dalje pa se pomikamo od konca te vojne, tembolj se v nekaterih državah mladi rod, ki ni doživel grozote svetovne vojne, odmika od mirovne ideje. To dejstvo je ugotovil vodja angleškega zastopstva pri Zvezi narodov lord Robert Cecil v svojem govoru na seji sveta Zveze pretekli četrtek. Razpravljajoč o razlogih uspehov in neuspehov Zveze narodov je rekel med drugim: »Ako je v zadnjih letih padla naklonjenost do miru, je to delno posledica dejstva, da nova generacija (mlajši rod) svetovne vojne ni doživela.«

Padanje naklonjenosti do miru.

Lord Robert Cecil je imel, ko je izrazil to pomenljivo sodbo, pred očmi tiste dežele, v katerih se mladina vzgaja v duhu fašizma, v duhu narodne zagrizenosti, pohlepnosti in osvajalnosti. Da tak duh ogroža svetovni mir, je jasno. Zato je popolnoma pravilno, da se je zastopnik Anglije, kjer fašizma ni, narahlo dotaknil tega važnega pojave. Škoda, da ni bolj opazno namignil na države, kjer dorašča takšen rod. Morda pa je menil, da to ni treba, ker ves svet zna, v kakšnem duhu se vzgaja mladina v Italiji in kakšen duh je začel prevladovati med mladino v Nemčiji. Hitlerjevci vzgajajo nemško mladino obojega spola v duhu one pretirane in zagrizene narodnostne ideje, ki se niti najmanj ne ozira na načela krščanske morale, krščanske pravičnosti in ljubezni. Tudi nemški Stahlhelm (Jeklena čelada) je prožet z duhom nemškega nacionalizma in prusaške osvajalnosti. Vse to pa sedanjí nemški vladi ne zadostuje, marveč ona hoče vpeljati državno vzgojo mladine v duhu nemškega militarizma.

Nekatere vlade podpirajo ta stremiljenja.

Hiranje mirovne misli med mlajšim rodом po nekaterih državah še ne bi naravnost in neposredno ogrožalo obstoja in uspešnega dela Zveze naro-

dov, ako ne bi nekatere vlade prevzele idej, ki je z njimi prešinjena mladina, kot osnovo za svoje politične načrte. Tako ravna Papen-Schleicherjeva vlada v Nemčiji. Da bi vzela Hitlerjevi ladji veter iz jader, je sama zavozila čolnic nemške državne politike v valove nemškega nacionalizma in prusaškega militarizma. Njena zahteva o enakopravnosti Nemčije v oboroženosti z drugimi državami je kakor blisk razsvetlila težnje in nakane sedanje nemške politike. Ta zahteva je zastripila odnošaje med Francijo in Nemčijo ter med obema državama ustvarila položaj, kakor ga ni bilo več od zasedbe Porurja. In ravno iz razmerja med Francijo in Nemčijo prihaja, kakor je rekel v omenjenem govoru lord Robert Cecil, 75 odstotkov vseh mednarodnih potežkoč v Evropi in na svetu.

Mednarodno sodelovanje po načelih Zveze narodov.

Nesoglasja med tema državama in vobče med državami v Evropi in v drugih delih sveta bi ponehala, ako bi se države držale načel Zveze narodov. Na praznik sv. Mihaela je v Ženevi pred lordom Robert Cecil govoril vodja francoskega zastopstva ministrski predsednik Herriot. Naša naloga je, tako je med drugim poudarjal, da pozabimo vse, kar je v zvezi s strahovito preteklostjo, ter da spremenimo in izpopolnimo trajne ustanove. Nauk Francije je: pogodba, samo pogodba, za nas je pogodba zakon. S tem je francoski ministrski predsednik odbil zahtevo nemških in drugih revizionistov, to je tistih, ki zahtevajo revizijo (preuredbo) verzajske in drugih mirovnih pogodb. Ko je tako ustanovil predpogoj za delovanje Zveze narodov, je jasno izpovedal velike težkoče, s katerimi se ima boriti Zveza in ki naraščajo od leta do leta.

Težkoče in bodočnost Zveze narodov.

Te potežkoče so posledica naraščajočega področja Zveze narodov, ki obsega zelo prostran del omikanega sveta. Minili so časi, ko so o političnih vprašanjih razpravljale samo nekatere evropske države in krojile usodo vsemu svetu. Minili so tudi časi, ko so bila življenjska vprašanja držav samo političnega značaja. Danes stopajo v ospredje gospodarska vprašanja in Zveza narodov mora razsojati tudi o njih. Francija bo v zvezi z drugimi članicami delovala za cilje Zveze narodov, za ojačenje miru, ter se ne bo pridružila

črnogledi gonji proti tej velevažni mednarodni ženevski ustanovi. Pri tem sodelovanju jo bodo vodile te-le temeljne misli: 1. Ukinitev tajne diplomacije in njenega delovanja; 2. ukinitev starega načina zveznih pogodb in uveljavljenje sodelovanja vseh držav pri Zvezi na osnovi enakosti vseh; 3. zgraditev razsodišnega postopanja v spornih vprašanjih, da se ojačijo pravna sredstva v mednarodnem življenju ter se izloči sila iz stremljenj posameznih narodov.

Razorožitev.

Kar se tiče razorožitvenega vprašanja, je Herriot izjavil, da bo Francija sodelovala z gorečnostjo in pogumom, da doseže razorožitvena konferenca popoln uspeh. Angleški zastopnik lord Cecil pa je rekel: »Če sedaj ne bo razorožitve, bi ne nastopil predvojni položaj, temveč bi bilo mnogo slabše, kakor takrat, ko se o razorožitvi še ni govorilo. Po pravici je rekel velik angleški državnik, da imajo narodi na svetu samo dve izbiri: ali se razorožiti ali pa poginiti. Prosim nebo za to, da bi bila vaša izbira pravilna!« Potrebno in primerno je ugotoviti, da se načela Herriotova in Cecilova ne samo bistveno, marveč skoro doslovno krijejo z idejami in predlogi, ki jih je sredi svetovnega klanja narodom tako nujno priporočal papež Benedikt XV.

Politična ugibanja po volitvah na Grškem. Notranje ministrstvo je objavilo volilne rezultate na podlagi končnega štetja in razporeditve mandatov po volilnem zakonu. Venizelisti (liberalci) so dobili 102, narodnjaki (Kaldaristi) pa 96 mandatov. Novi parlament se sestane dne 24. oktobra t. l. Dotlej bodo gotovo končana posvetovanja za sestavo nove koalicijske republikanske vlade. Če pa ne bi bilo mogoče sestaviti take vlade, bo parlament razpuščen in bodo razpisane nove volitve.

Na Madžarskem že preživljajo nekaj časa vladno krizo, ker je morala odstopiti Karolyjeva vlada radi odpora v vladni večini. Sestava nove vlade je bila poverjena po daljšem oklevanju vojnemu ministru Gömbösu.

Kriza angleške vlade. Kakor smo že napovedali v zadnji številki, je res prišlo v angleški vladi do krize. Iz vlade

so izstopili trije liberalni ministri in sicer: pravosodni, notrajni in državni tajnik za Škotsko. Ostavko so utemeljili z nezadovoljstvom nad vladno carinsko politiko, ki je zmotna in po sklenjenih trgovinskih pogodbah parlament ne bo mogel za daljšo dobo znižati carin za uvoz blaga iz drugih držav. — Ministrskemu predsedniku Macdonaldu se je hitro posrečila preosnova vlade. Odstopivši ministri in podtajniki so bili zamenjani z drugimi. Po najnovejši preosnovi je v vladi: 13 konservativcev, 3 člani narodne delavske stranke (Macdonald) in 3 nacionalni liberalci. Po imenovanju Baldwina za čuvarja kraljevih pečatnikov mesto odstopivšega Snowdena, bo nova angleška vlada soglasna v vseh svojih sklepih.

Ne gre vse tako gladko v novi od Japoncev ustanovljeni Mandžuriji. — Mandžurske čete v področju Mandžula in Hajhajla, ki so pod poveljstvom generala Supungvenga, so se uprle novi vladi. Mesta Mandžul, Hajhajla, Dajtajnor in Uhat so v rokah upornikov. Veliko število Japoncev je bilo ustreljenih, nekateri pa so se rišili na rusko ozemlje.

Sam Bog znaj, kako in kaj! Že dalje časa se bije boj za ozemlje Gran Chaco med južnoameriškima državama Bolivija in Paragvaj. Enkrat razglašajo v svet, da sta se obe nasprotnici na posredovanje Društva narodov in drugih držav pobotali in ustavili sovražnosti; čez nekaj dni za miroljubnim poročilom pa buknejo v svet vesti, da gre krvav obračun naprej in se vrši vojna za posest obmejnih utrd. Najnovejša poročila z južnoameriškega bojišča pa pravijo, da so se udale bolivijske čete v trdnjavi Bocqueron in je zajela paragvajska vojska nekaj tisoč bolivijskih vojakov in dva polkovnika. Ta zmaga Paragvaja bi naj bil na Bolivijsko pritisk za sklep miru.

PO SVETU KATOLIŠKEM

Škof obsodil moderne pleso. Kemperski škof v Franciji je obsodil moderne pleso kot nenravne ter posvaril vernike pred njimi. Društvo učiteljev plesa se je s to škofovo obsodbo čutilo prizadeto ter v svojih interesih oškolovalo. Zato je škofa tožilo na sodišču. Kempersko sodišče pa je škofa oprostilo. Kot razlog oprostilne sodbe je navedlo, da se Cerkev ne sme omejiti pravo kritiziranja in svaritve.

Spreobrnjenja na Angleškem. Število tistih, ki na Angleškem prestopijo v katoliško Cerkev, raste od leta do leta. Samo v vestminsterski škofiji je l. 1931 vstopilo v katoliško Cerkev 1502 ljudi, leta 1930 1407, leta 1929 pa 1369. Kakor dokazujejo te številke, raste število spreobrnjenec od leta do leta. Spreobrnjenci pripadajo po veliki večini izobraženim slojem. Veliko je med njimi nekdanjih protestantskih duhovnikov, ki so po dolgoletnih študijah spoznali resničnost katoliške Cerkve, ki je edina apostolskega izvora,

torej od Kristusa ustanovljena. Mnogi teh nekdanjih protestantskih duhovnikov postanejo katoliški duhovniki.

Uspehi misijonarjev. V nekaterih pokrajinah Afrike imajo misijonarji velike uspehe. Med te pokrajine spada tudi Kamerun v zapadnem delu Afrike ob morski obali. Prej je ta pokrajina spadala pod nemško oblast, sedaj vršijo nad njo nadoblast Francozi, katerim je to nalogo poverila Zveza narodov. Francoski patri — očetje Sv. Duha — delujejo v Kamerunu. Seme krščanske resnice je že vzkliklo ter rodilo sad. Ko so francoski misijonarji prišli v te kraje, je bilo tamkaj kakšnih 25 tisoč katoličanov. To število je kmalu zrastle na 50.000, na 100.000, sedaj je tamkaj preko 200.000 katoličanov. Ako bi bilo dovolj katoliških misijonarjev, bi to število še bolj narastlo. Zetev obilna, delavcev premalo.

Katoliško časopisje na Japonskem. Katoličani na Japonskem se dobro zavedajo, kaj pomenja danes časopisje. Preverjeni so, da more dobro katoliško časopisje razširjanju katolicizma na Japonskem največ koristiti. Japonski katoliški škofje so določili poseben dan kot dan agitacije za katoliško časopisje. Ta dan se je povsod vršil z velikim uspehom. V mestu Osaki so katoliški študenti in mladeniči delili po ulicah iztise katoliškega japonskega dnevnika. V glavnem mestu Tokiju so katoliške gospe, organizirane v društvu »Zvezda jutranja«, prevzele vodstvo te agitacije. Vršila so se številna zborovanja, na katerih so nastopali sloveči govorniki. Največji vtis so napravile besede škofov, ki so vernike in duhovnike spodbujali, naj store vse, kar morejo, v napredek in razširjenje katoliškega časopisja.

Razdelitev ver po svetu. Holandska revija »Het Schild« prinaša zanimivo statistiko o razdelitvi ver po vseh delih sveta. Ta statistika potrjuje le to, kar je bilo že itak znano, da ima namreč katoliška vera največ vernikov na svetu. Glede na starejšo statistiko živi na vsem svetu 1.850.170.000 prebivalcev. Od teh jih odpade na katoliško vero 351.840.000, to je okrog 19 odstotkov vseh prebivalcev zemlje. Za katoliško cerkvijo združujejo največ vernikov Konfucijeve verske ločine, ki imajo 304.027.000 vernikov. Za temi pridejo mohamedanci, bramani in budisti, protestanti in pravoslavni. Odstotno razmerje družin po njih verski pripadnosti v raznih delih sveta pa se razdeli takole: V Evropi je 4.29 odstotkov katoliških družin, pravoslavnih je 25.3%, protestantov 24.3, židov 2.3, mohamedanov 1.8 odstotkov. K nobeni veri ne pripada 2.2 odstotkov in vrh tega je še 0.6% družin, ki pripadajo nepoznamim veram. V Ameriki, tako Severni in Južni, živi 53.1 odstotkov katoliških družin. Brez vsake vere je 27.8% družin. Protestantovskih družin je 15.4%, židov 1.8, poganov 1, pravoslavnih 0.4, nepoznanih ver 0.4, mohamedanov 0.1 odstotkov. V Avstraliji je katolikov 22 odstotkov, protestantov 62.4, poganov 11.2, pravoslavnih 4.1, pripadnikov nepoznanih ver 0.4 in mohamedanov 0.1 odstotkov. V Aziji je katoliških družin

1.7 odstotkov, družin, ki pripadajo Konfucijevi veri 30, bramanov in budistov 42.5, mohamedanov 17.9, poganov 4.6, šintoistov 1.7, protestantov 0.5, pravoslavnih 0.5, pripadnikov nepoznanih ver 0.1 odstotkov. V Afriki je katoliških družin 3.8, poganov 51.2%, mohamedanov 37.1, protestantov 3.5%, pravoslavnih 3.4, pripadnikov nepoznanih ver 0.8, židov 0.3, budistov 0.1%. Iz te statistike sledi, da so katoličani sorazmerno najmočnejša skupina zlasti v Ameriki. To pa zaradi tega, ker katoliška cerkev prevladuje v vseh špansko-ameriškimi republikah Južne Amerike. V Evropi pa imajo katoličani skoro prav toliko pripadnikov, kakor obe najbolj sorodni cerkvi, pravoslavna in protestantska. V Afriki imajo seveda večino pogani in mohamedanci, v Avstraliji pa imajo veliko večino protestantske verske ločine. Zanimivo je nadalje, da ima Amerika že drug rekord, namreč največ ljudi, ki ne pripadajo nobeni veri. Ti so večinoma v Združenih državah Severne Amerike. Nasprotno pa, ne najdemo v Afriki in Aziji skoro nikakih brezvercev.

Dve grozni nesreči.

Hud potres na Grškem.

Grčija je bila že mnogokrat obiskana od potresov, ki so zahtevali veliko smrtnih človeških žrtev, razdejali hiše in povzročili nepregledno materijelno škodo. Ena največjih potresnih nesreč je presenetila severno Grčijo v noči 26. septembra t. l. Potres je uničil 20 vasi. Najbolj hudo je bil prizadet polotok Kalkidike, kjer je porušenih v mestu Stratonike 300 hiš, mnogo nad 300 ljudi je mrtvih in bogznaj koliko ranjenih. Prizadete naselbine so tako porušene, da ni ostal kamen na kamnu. Računajo, da je razdejanih v celem nad 3000 stanovanjskih poslopij in da je ostalo 10.000 ljudi brez strehe. Med številnimi mrtvimi in hudo ranjenimi žrtvami so največ ženske in otroci. Med begunci so se doigravali pretresljivi prizori, ko so iskali otroci starše in obratno.

Potres je hudo poškodoval zgodovinski samostan na gori Atos. Zidovje je tako razpokano, da obstoja resna nevarnost, da se bo samostan porušil.

Popolnoma izginil je pa vsled potresnih sunkov majhni otok Amoginani, ki leži pred polotokom Kalkidike in na katerem je bivalo 200 grških rodbin iz Male Azije.

Vlada je odposlala vojaštvo, da pomaga pri reševanju ponesrečenih ter organizira prehrano beguncev.

Grčijo, ki preživlja hudo finančno krizo, je ta potresna nesreča hudo udarila. Kljub finančni stiski pa je dala vlada na razpolago vsa razpoložljiva sredstva, da omili hudo prizadetemu prebivalstvu žalostno usodo tik pred nastopom zime.

Strahovit vihar na otoku Portorico.

Na znanem predameriškem otoku Portorico je divjal v noči na 27. sept. strahovit vihar. Vihar je dosegel hitrost 150 km na uro in je bil spremljan